

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: T/152/393.

Benyújtás dátuma: 2022-06-23 13:52

Parlex azonosító: 1LQI51D70001

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Benyújtó: **Kanász-Nagy Máté (LMP), Bakos Bernadett (LMP), Csárdi Antal (LMP), Dr. Keresztes László Lóránt (LMP), Ungár Péter (LMP)**

Jogszabályi hivatkozás: **Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014 (II. 24.) OGY határozat 40. § (1) bekezdés – a 91. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően ¹**

Törvényjavaslat címe: **Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről**

A módosító javaslatot tárgyaló bizottság: **Fenntartható fejlődés bizottsága**

Módosító javaslat ²

Módosítópont sorszáma: **1.**

Törvényjavaslat érintett rendelkezése: **1. melléklet XII. Fejezet 20. Cím új 10. Alcím**

Módosítás jellege: **kiegészítés**

XII. AGRÁRMINISZTERIUM

20 Fejezeti kezelésű előirányzatok

10 Zöldterületvédelmi Alap

1	<u>A zöldterületi moratórium érvényesítése</u>	<u>20 000,0</u>	/+20 000,0 f. kiadás/
2	<u>Kisajátítások a természeti területek védelmében</u>	<u>50 000,0</u>	/+50 000,0 f. kiadás/
3	<u>Az erdészeti társaságok támogatása a profitkényszer kizárására és a jóléti funkciók ellátására</u>	<u>30 000,0</u>	/+30 000,0 f. kiadás/
4	<u>Környezeti kárenyhítés és rehabilitáció</u>	<u>50 000,0</u>	/+50 000,0 f. kiadás/

Módosítópont sorszáma: **2.**

1 A HHSZ 91. § (4) bekezdése alapján a központi költségvetés és a költségvetési fejezetek bevételi és kiadási főösszegére és egyenlegére – a Gst. 25. § (2) bekezdése szerinti módosító javaslat kivételével – kizárólag a költségvetési ügyekkel foglalkozó bizottság nyújthat be módosító javaslatot.

2 A módosító javaslatban egy vagy több (ebben az esetben egymással összefüggő, tartalmilag-logikailag összetartozó, részlemeiben egymástól elválaszthatatlan) módosítás tüntethető fel. Az egy módosító javaslatban benyújtott módosító pontok a továbbiakban összefüggőként kezelendők.

Törvényjavaslat érintett rendelkezése: **1. melléklet XLII. Fejezet 4. Cím 2. Alcím 2.**

Jogcímcsoport

Módosítás jellege: **módosítás**

XLII. A KÖLTSÉGVETÉS KÖZVETLEN BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI

4	Egyéb költségvetési bevételek			
2	Központosított bevételek			
2	Környezetvédelmi termékdíjak	[60 000,0]	<u>210 000,0</u>	/+150 000,0 m. bevétel/

Indokolás

1.

Zöldterületvédelmi Alap

A klíma- és ökológiai válság közepette létfontosságú a meglévő természeti értékeink védelme, elsősorban a profitéhes gazdálkodóktól és „fejlesztőktől”. Erre szolgál a „Zöldterületvédelmi Alap”.

Az Alap fő tevékenységei és részei:

- Zöldterületi moratórium, ennek kártérítési költségei (20 Mrd)
- kisajátítások a természeti területek védelmében (többek között a Balaton és más nagy tavak parti sávjában) (50 Mrd)
- az erdészeti társaságok támogatása a profitkényszer kizárására (30 Mrd).
- környezeti kárenyhítés, rehabilitáció (50 Mrd)

Magyarország Alaptörvényének XX. és XXI. cikke egyértelműen rögzíti, hogy „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”, és hogy Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. Ezen alapjog érvényesülésének feltétele a települések zöldfelületi rendszerének, mint zöld infrastruktúrának a megfelelő területi aránya, eloszlása és minősége, amely révén a zöldfelületek kellőképpen be tudják tölteni ökológiai, kondicionáló, esztétikai és rekreációs funkciójukat. Tekintettel arra, hogy e három feltétel településeink nagy részén nem teljesül, szükséges a meglévő zöldfelületek és zöldterületek kiemelt védelme, a mai kor igényeinek megfelelő fenntartása és új zöldfelületi, -területi létesítmények kialakítása.

A zöldfelületek - és ezek részeként a zöldterületek - az általuk nyújtott ellátó, támogató, szabályozó és kulturális szolgáltatások miatt kiemelkedő értékkel rendelkeznek a társadalom jólléte tekintetében. Az ellátó szolgáltatás az élelmezés, ipari alapanyagok, megújuló energiatermelés; a támogató szolgáltatások a növények beporzása, a talaj képződése, a tápanyagok körforgása, a

fotoszintézis, az egészség megőrzése; a szabályozó szolgáltatások az éghajlati stabilitás, a légkör állandó összetételének megőrzése, a vízkörzés fenntartása, a csapadékképződés, a fajok közötti egyensúly, a betegségek terjedésének mérséklése területén nélkülözhetetlenek. A kulturális szolgáltatások alapot nyújtanak rekreációhoz, az egyén és társadalom lelki egészségének megőrzéséhez.

Hazánkban az ökoszisztéma-szolgáltatások 90%-át elveszítettük. A természet megőrzöttsége alacsony, hazánk 17%-át borítja a természetes növényzet maradványának tekinthető növényzet. Ennek a növényzeti örökségnek a 2%-a természetes állapotúnak tekinthető, 27%-a természetközelinek, 50%-a közepesen leromlottnak, míg 21%-a nagyon leromlottnak. Azaz az ország területének csupán 0,6%-át fedi természetesnek tekinthető növényzet, további 5,6%-án pedig természetközeli található.

Magyarország települési zöldterületi- és zöldfelületi rendszerének megóvása és további csökkentésének megakadályozása érdekében ezért zöldterületi moratórium bevezetése szükséges, amelynek keretében biztosítani kellene, hogy zöldfelületeket/területeket csak kivételesen, valós közérdek vagy nemzetbiztonsági ok miatt lehessen beépíteni. Ilyen esetekben is gondoskodni kell a felhasznált zöldfelülettel/területtel azonos kiterjedésű barnamezős területek felszabadításáról, zöldfelületeinek az esetleges kármentesítést követő rekonstrukciójáról, illetve más zöldfelületek ökoszisztéma szolgáltatásainak javításáról (vizes élőhelyek, gyepek, erdők, települési zöldterületek).

Zöldterületi moratórium, ennek kártérítési költségei (20 mrd)

A zöldterületek az általuk nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások miatt kiemelkedő értékkel rendelkeznek a társadalom jólléte tekintetében. A települési zöldfelületek egységes zöldfelületi rendszert alkotnak, amelyek meghatározzák a település klimatikus viszonyait, az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét, és tompítják a települést érő környezeti terheléseket.

A tudományos kutatások és a gyakorlat is már bizonyította, hogy a városi területek zöldítése a legolcsóbb beruházás annak érdekében, hogy javuljon a városlakók mentális egészsége. A kutatók azt találták, hogy az új zöldfelületek környékén lakók mentális egészségi problémái 63 százalékkal csökkentek a kontrollcsoporthoz képest. Az is köztudott, hogy a zöldfelületek kiterjedése és minősége megszabja környezetünk minőségét, életfeltételeinket. A zöldfelületek jelentősége az éghajlatváltozás kapcsán éghajlatszabályozó, helyi mikroklíma-alakító szerepük miatt felértékelődik, területi kiterjedésük megőrzése és ökológiai minőségük javítása elengedhetlenné válik.

A zöldterületek esetében nem csak a kiterjedésük mértéke fontos; legalább ennyire kulcsfontosságú tényező, hogy milyen szintű ökológiai értéket, minőséget képviselnek. Ezért javítani kell a zöldfelületek természetességi mutatóit is.

A települési zöldfelületek, zöldterületek szabályozásának az a legnagyobb hiányossága, hogy a település zöldfelületi rendszerének csak azon elemeit veszi számításba, amelyek az önkormányzatok tulajdonát képezik. Az önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó, de magántulajdonú zöldfelületek állagmegóvása nincsen szankcionálva, sem nyilvántartva. Az OTÉK rendelkezik a beépíthetőségi százalékról, a minimális zöldfelületi arányról, de nem támaszt követelményeket a zöldfelületek átadáskori minőségével, és későbbi állagmegőrzésével szemben.

A rendszerváltásig létezett átfogó, központi zöldfelület-szabályozás. Az Országos Építési Szabályzat (OÉSZ) konkrétan meghatározta, és irányt szabott az önkormányzatoknak a közcélú zöldfelületek helyi szabályozásával kapcsolatban. Az Országos Településrendezési és Építési Követelmények (OTÉK) 182/2008 (VII. 14.) kormányrendelet érvénybe lépése óta mindez az önkormányzatok szándékán múlik. Jelenleg a településtervezés a beruházói érdekeknek, az ingatlan lobbynak kedvező jogi és gazdasági kormányzati döntéseknek van alávetve, ami maximalizálja a beépítést és minimalizálja a zöldfelület létesítést, így a közérdek védelmében garanciákat kell teremteni.

A városi kertek, parkok védelme, fejlesztése, minőségi színvonaluk javítása és hasznosítási lehetőségeik bővítése érdekében a világ és Európa városai komoly erőfeszítéseket tesznek. Magyarországon ezzel szemben nemhogy bővülne, javulna a zöldterületi ellátottság, de még a meglévő parkokat, zöldfelületek egy részét is beépítik (például: Városliget, Orczy-kert, Népliget, Római-part, Kossuth tér, Széll Kálmán tér, Dagály-fürdő). A kormányzati fejlesztések áldozata több ezer koros fa, miközben a helyettesítésként beígért, pár éves facserecskék jó esetben csak 50 vagy 100 év múlva pótolják a kiirtott 50 vagy 100 éves fák öko-kapacitását. A még fennmaradt parkok fenntartási színvonala is a több évtizede tartó forráshiány miatt jelentősen elmarad az elvárhatótól.

A magyarországi zöldfelület-fejlesztési és -gazdálkodási gyakorlat hiányosságaira már az Állami Számvevőszék is felhívta a figyelmet 2009 szeptemberében, miszerint az önkormányzati zöldfelületi vagyonszervezetek esetenként akár 70%-ban is eltérnek a valóságtól, és a rendszerből hiányoznak a zöldfelület-fenntartás szakmai szempontjai, valamint azok érvényre juttatásának garanciái. Megoldásképp az ÁSZ egy zöldfelület-gazdálkodást magába foglaló önálló kerettörvény, valamint egy részletes végrehajtási rendelet megalkotását javasolta.

A módosítás célja, hogy létesüljön egy olyan Alap, amelyből finanszírozható, hogy a települések zöldterületei, zöldfelületei beépítését vissza lehessen fogni, és egyúttal lehetőség nyíljon ezek közérdekű fejlesztésére. (Példák: budai Duna-parti lakóparkok helyett közcélú zöldterületek fejlesztése, természetközeli területek rehabilitációja; magántulajdonú erdők parkerdővé fejlesztése többek között a fővárosi kerületekben; települések zöldterületi rendszerének, kék-zöld infrastruktúrájának fejlesztése a beépítetlen területeken.)

Kisajátítások a természeti területek védelmében (többek között a Balaton és más nagy tavak parti sávjában) (50 Mrd)

A kormány az elmúlt években számos törvényt (a korábbi „Balaton törvényt”, az Országos Területrendezési Tervet, az építésügyi törvényt) úgy alakította át, hogy az a közérdek érvényesítése helyett kevesek érdekét szolgálta, és ehhez még sok milliárdnyi vissza nem térítendő közpénzt is a magánérdekek szolgálatába állított. A hatósági rendszert is úgy alakította át, hogy azok még véletlenül se kerülhessenek a terveik útjába. Ez vezetett ahhoz, hogy mára minden talpalatnyi tó-környéki, főként Balaton-parti és -környéki közterület veszélyben van: fillérekért privatizált kempingek, szállodák, bezárt vagy magánkézbe adott kikötők, minden szabályt felrúgó, a parti fákat és nádasokat kiirtó új szállodák, jacht-kikötők, kempingek, lakóparkok szegélyzik ezt az utat, miközben a magyar állampolgárok, a munkából-fizetésből élők már alig tudnak közel kerülni a tóhoz. Az éghajlatváltozás önmagában is számos kedvezőtlen módon befolyásolja a tó állapotát, de a kormányzati cselekvések egyelőre nem ezen káros hatások tompítását, hanem erősítését vetítik előre. Miközben az „infrastruktúra”: a sokcsillagos, az átlag-ember számára megfizethetetlen szállodák és lakóparkok gomba módjára nőnek ki a földből a tavak partján, eközben az ottani tájról, természeti értékeiről teljesen megfeledkeznek, és így épp a fejlesztések alapjául szolgáló vonzerőt semmisítik meg. Az éghajlatváltozás, és ezzel párhuzamosan a természetes partok beépítése, a nádasok leromlása, a fokozódó belső tápanyagterhelés szélsőséges változásokat okoz a tó anyagforgalmában és így az ökológiai állapotában.

Nagy-tavaink és folyóink természetes részeit nem csak a - vízszinttől függő -, partvonalig tartó vízterek alkotják: a tavak és az őket körülvevő területek zonációs társulásai szerves egységet képeznek és meghatározóak többek között a vízminőség, a vizek ökológiai, közjóléti és használati értékei tekintetében. Ezért a védelmüket is ennek megfelelően kell biztosítani.

Ezért azonnali hatállyal egyrészt építési moratóriumot kell elrendelni a nagy tavaink, köztük a Balaton partmenti sávjában, érve ez alatt a partvonalától számított 50 méteres távolságban lévő területeket, másrészt vissza kell hozni azt a több évtizedes törekvést, hogy tavaink mindenki felüdülését szolgálják, azaz legyen a partjuk hozzáférhető és körbejárható – természetesen amennyiben ezt a természetes adottságok lehetővé teszik.

A jogi szabályozás az utóbbi években „felpuhult”: a közvetlen vízparti területek intenzív beépítése hármas kedvezőtlen hatással bír: rontja az élővíz ökológiai feltételeit (pl. romlik a nádasok állapota, ezáltal a vízi élővilág szaporodási helyei veszélybe kerülnek), növekszik a diffúz terhelés, ami miatt vízminőségi problémák jelentkeznek, és „elfogynak” a közcélú partszakaszok.

A javasolt módosítás értelmében:

- azonnali hatállyal, jogi szabályozás útján fel kell lépni a parttól mért 500 méteres távolságig terjedően, a jelenleg, illetve korábban gyermek- és egyéb üdültetési célú (önkormányzati, állami, közalapítványi) tulajdon átruházása, magántulajdonba adása esetén, hogy azok továbbra is közjóléti célokat szolgálhassanak. Pénzügyi alapot kell képezni – mind a vétel, mind az okszerű fenntartás céljából – hogy ezen üdülők, az érintett önkormányzatok birtokba juttatása és támogatása révén a

hazai lakosság minél szélesebb köre számára biztosítson lehetőséget, hogy szálló- és üdülővendégként élvezhesse a nagy-tavak, így a Balaton-part rekreációs értékeit.

Ehhez az önkormányzatok számára jogszabályban elővételi jogot kell elrendelni a parti területek közcélú, forgalomképtelen vagyoni körbe tartozó visszavásárlása érdekében.

Összefoglalva: a nagy tavak, a Balaton körüljárhatóságát, megközelíthetőségét szükség szerint kisajátítás útján biztosító ingatlan(rész)-vásárlásokhoz, az illegális part-előtöltések megszüntetéséhez biztosítani kell pályázati úton elérhető állami forrásokat.

Az erdészeti társaságok támogatása a profitkényszer kizárására és a jóléti funkciók ellátására (30 mrd)

Jelenleg a 20 állami erdészeti részvénytársaság profitorientált módon működik. A profitkényszer gátja a fenntarthatóbb, kevésbé termelékeny kitermelési módoknak - például a szálaló gazdálkodásnak, a folyamatos erdőborítás fenntartásának. Pedig mind a klímavédelmi, mind ökológiai, mind a rekreációra irányuló növekvő érdekek ezt kívánják.

A profitkényszer kiiktatására, hogy az erdészeti társaságok a jóléti funkciók ellátására koncentrálhassanak, forrásaik legalább 20%-át a központi költségvetésből kell fedezni.

Környezeti kárenyhítés, rehabilitáció (50 Mrd)

Magyarországon számos olyan helyszínt ismerünk, ahol veszélyes vegyi anyagokból álló szennyezés maradt az utókorra. Egy részük régi, akár évszázados ipari tevékenység következménye, mások egészen új keletűek. 2010. óta csak egyes kritikussá váló esetekben folytatódott az Országos Környezeti Kármentesítési Program végrehajtása, pedig tudvalevő, hogy sok ezer helyszínen ketyegő bombaként tárolnak veszélyes és nem megfelelően kezelt, ártalmatlanított hulladékot. Ez a talajokra, a felszíni és felszín alatti vizeinkre, az emberi egészségre is veszélyes. Ezért az elővigyázatosság és a megelőzés egyetemes környezetvédelmi elve alapján folytatni kell az OKKP végrehajtását, a prioritások figyelembe vételével. Ez a feladat kiemelten fontos az ún. rozsdaovezetek rehabilitációja és új hasznosítása esetében is. Enélkül emberek ezreinek egészsége és stratégiai erőforrásaink vannak veszélyben a Fidesz kormány felelőtlensége miatt.

2.

Az alap kiadásait a "szennyező fizet" elv alapján megnövelt zöld adók adják. Ezek legfontosabbika egy új termékdíj-rendszer, ami amellezt, hogy a kapitalista fogyasztói kultúra szívére mér csapást azzal, hogy megdrágítja az egyszerhasználatos, a sok erőforrást és energiát felhasználó, sok hulladékkal járó termékeket, ezzel biztosítva tartós, anyag-és energiatakarékos, környezetbarát termékek versenyelőnyét, még forrást is teremt a zöld programok, így a Zöldterületvédelmi Alap számára is.